

T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI
HİMAYESİNDE

TÜRKİYE'NİN
STRATEJİK
VİZYONU

www.tsv2023.org

MESLEKİ EĞİTİM, SANAYİ VE YÜKSEK TEKNOLOJİ 2023

TASAM

TÜRK ASYA STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
TURKISH ASIAN CENTER FOR STRATEGIC STUDIES

www.tasam.org

MESLEKİ EĞİTİM, SANAYİ VE YÜKSEK TEKNOLOJİ 2023

ANA TEMA

“MESLEKİ EĞİTİM VE YÜKSEK TEKNOLOJİ”

ALT TEMALAR

2023 Yılına Doğru Türk Sanayisinin Yapısı / Teknolojik Yapısı ve Dönüşümü

Türk Sanayisinin Ticari Organizasyonu

Türk Sanayisinin İhracat Yapısı

Türk Sanayisinin Kârlılık durumu

Bilgi Ekonomisi (Sanayi Ekonomisi)'ne Geçiş Süreci ve Türkiye Ekonomisi

Bilgi Ekonomisi ve Bilgi Toplumu

İhtisaslaşma

Bilgi Ekonomisi ve Proje, Patent, Lisans, Ar-Ge Kavramları Arasındaki İlişki

Kalite, Verimlilik ve Nitelikli İş Gücü (Beşeri Sermaye)

İnsan gücü Planlaması Açısından

Mesleki Yönlendirme Açısından

Mesleki Eğitim Açısından

Hizmet-içi Eğitim Açısından

İstihdam Açısından

Yüksek Teknolojinin Kullanımı Açısından

Sanayi Çalışanlarının Sosyal Güvenlik Hakları Açısından

Genç İşsizliği, Mesleki Eğitim ve Eğitim Planlaması

Türk Sanayisinin İstihdam Verileri

Türk Sanayisinin ihracat Verileri

Senaryo: 2023'te Genç İşsizliği Verileri Nerede Olabilir?

Sürdürülebilir Kalkınma ve Mesleki - Teknik Eğitim: Riskler ve Fırsatlar

Yeni Yönetim Yaklaşımları ve Sürdürülebilir Kalkınma
Sürdürülebilir Kalkınmanın, Sosyal, Ekolojik, Ekonomik ve Kültürel Boyutları
Sürdürülebilir Kalkınmada Mesleki ve Teknik Eğitimin Önemi
Yeni Mesleki Eğitim Alanları (finans, borsa, SPK vb.)

Mesleki - Teknik Eğitim ve Yaşam Boyu Öğrenme

Bilgi Toplumuna Uyum Süreci Açısından
Rekabet Gücünün Arttırılması Açısından
İnsan Gücünün Serbest Dolaşımı Açısından
İstihdamın Arttırılması Açısından

Sanayi Alt Sektörleri 2023 Stratejileri

KAPSAM

Ülke kalkınmasına doğrudan katkıda bulunan ve teknolojik yeniliklerin vazgeçilmez bir unsuru olan sanayi sektörü için; mesleki ve teknik eğitimle beşeri sermaye / nitelikli işgücü hayati bir önem taşımaktadır. Bilgiyi üretme, kullanma ve yayma becerisi olarak tanımlanabilecek teknoloji sektörü de; sanayi üretimi, uluslararası piyasalardaki rekabet gücü, refah ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin en kritik unsuru haline gelmektedir. Sermaye ve ticaretin küreselleşmesi ile birlikte, kalite ve maliyet açısından küresel ölçekte rekabet gücüne sahip olabilmek için, ürün ve üretim süreçlerinin yüksek teknolojiye ve rekabete uyumlu mesleki eğitimi güçlü nitelikli işgücüne dayanması gerekmektedir.

Teknoloji ve kaliteli üretimin belirleyici unsur haline geldiği, uluslar arası rekabet gücü ve sürdürülebilir kalkınmanın temeli olan sanayi sektöründe; uzun vadeli gelişme perspektifleri yeniden şekillenmekte, yüksek teknoloji yeteneği ve modern üretim yapısına sahip sanayiler hızla büyümekte, teknolojik yeteneğin yükselmesi ile düşük teknoloji sanayilerinde de üretkenlik artmaktadır. Sanayi ve teknoloji sektöründe yaşanan hızlı değişim ve yeniliklerle ekonomik potansiyelin artması, üretken ve gelişme hızı yüksek sektörlerle doğru yaşanan dönüşüm, bilgiyi kullanan, yorumlayan ve yeni teknolojiler üretebilen yetişmiş insan gücü ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

Türkiye ekonomisinde 2002 yılından itibaren yaşanan yüksek tempolu büyüme sürecinin sağlıklı ve sürdürülebilir olması, küresel rekabet gücünün yükseltilmesi, sanayi sektörünün teknoloji yoğun bir sektöre dönüştürülmesi için; sanayi ve ileri teknoloji sektöründe ihtiyaç duyulan nitelikli ara eleman yetiştirilmesi, insan gücünün verimli ve etkin bir şekilde kullanılması büyük önem taşımakta, yeni

piyasa koşulları ve üretimden beklenen yüksek kalite, mesleki yeteneklerin geliştirilmesini gerektirmektedir.

2023 Türkiye Sanayi ve Teknoloji Sektörü Vizyonu; orta ve yüksek teknoloji ürünlerinde Avrasya'nın üretim üssü olmak için sanayi sektöründeki rekabet gücü ve verimlilik artırılarak, dünya ihracatından daha fazla pay alan, yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye sahip ürünler üretebilen, nitelikli işgücüne dayanan, uluslar arası markalara sahip olan, çevreye ve topluma duyarlı bir sanayi yapısı oluşturmaktır.

Bu vizyona yönelik hedefler; orta ve yüksek teknolojiye sahip sektörlerin üretim ve ihracat içindeki payının arttırılması, düşük teknolojiye sahip sektörlerde, katma değeri yüksek ürünlere geçişin sağlanması, mesleki ve teknik eğitimin bu hedeflere öncelikle cevap verecek ardından bölgesinde ve dünyada lider bir ülke olacak şekilde yeniden organize edilmesidir.

2023 hedeflerine ulaşılabilmesi için; istikrarlı ve sürdürülebilir bir büyümenin sağlanması, küresel pazarlarda rekabetçi ve dizayn edici bir ekonomiye sahip olunması, işsizliğin azaltılması, yenilikçi ve katma değeri yüksek mal ve hizmetlerin geliştirebilmesi, refah düzeyinin yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması için uzun vadeli bir kalkınma stratejisi ile kapsamlı, yenilikçi sanayi ve teknoloji politikalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

2023 hedefi olan sürdürülebilir kalkınma, refah ve istikrarın, yüksek teknoloji alanındaki yatırımlara ve geliştirilen yeni ürünlere bağlı olduğu gerçeğinden hareketle; yüksek büyüme potansiyeli taşıyan teknoloji firmalarının kurulması ve mevcut firmaların büyümesinin sağlanması, ileri teknoloji yatırımlarının desteklenmesi, Ar-ge'nin teşvik edilmesi ve dinamik ihracata yönlendirilmesi, ihracatın teşvik edilmesi, bilimsel araştırma kurumları ile sanayi kuruluşları arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesi, yüksek nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi ve istihdamın artırılması gerekmektedir.

"Mesleki Eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji" başlıklı sektörel çalışmaların temel amacı; sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde, mesleki eğitim, sanayi ve teknoloji politikaları konusunda siyasi bir tartışma başlatmak ve ulusal düzeyde gerekli tüm çerçeveler hususunda proaktif etkileşim/öneriler geliştirmektir.

PROJE | TEMEL STRATEJİ

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı himayelerinde sürdürülen "Türkiye'nin Stratejik Vizyonu 2023" Projesi 6 ana temadaki makro öngörülerini müteakiben bu makro öngörülerin uygulamasına

katkıda bulunarak kurumsal kapasite inşasını güçlendirecek bir perspektifle dokuz stratejik lokomotif sektör üzerine oturtulmuştur. Bu dokuz stratejik lokomotif sektörün en önemlilerinden birisi şüphesiz “Mesleki Eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji” başlıklı sektör çalışmalarıdır.

TASAM’ın düşünce kuruluşu olmasından yola çıkarak çok teknik sonuçlardan ziyade politika önerileri geliştirilmesi, karar alıcılarda farkındalık oluşturularak harekete geçirilmesi, sivil toplum, özel sektör ve medya ile etkileşime geçilmesi temel önceliklerdir. Kullanılacak bütçenin de rakamsal boyutu dikkate alındığında az kaynak, çok bilgi/deneyim ve bu bilgilerin istişarelerle paylaşımı formülü ile bu sonuca ulaşılabilen değeri değerlendirilmektedir.

Türkiye’nin 2023 hedefi, orta teknoloji ürün gamından yüksek teknoloji ürün gamına geçmektir. Dolayısı ile bu sektör çalışması ile yapılması istenen; insan kaynağı (mesleki eğitim) sanayi ve yüksek teknoloji arasında ilişki kurarak bütüncül bir perspektif çizmeye çalışmak ve Türkiye’nin bu alandaki temel politikalarını etkilemektir. Bilimsel etkinlikler, stratejik raporlar ve yayımlarla gerçekleştirilecek çalışmaların her aşamasına tüm tarafların maksimum düzeyde katılımı ve etkileşimi hedeflenmektedir. Yine sektör çalışmaları sonunda ortaya çıkacak deneyim ve birikim İslam Ülkelerine aktarılacak yeni proje perspektifleri ortaya koyacaktır.

Yalnızca yayımlanacak stratejik raporların proje sonucu olarak görülmemesi tüm aşama ve etkinliklerin proje amaçlarına farklı parametrelerde hizmet eden olgular olarak değerlendirilmesi kanaatimizce elzemdir.

SUNUM

Sanayide “verimlilik”, “rekabet”in olmazsa olmaz şartıdır. Mevcut imkânların ve kaynakların, ekonomiye yararlı hale getirilebilmesi ve kalkınmaya ivme kazandırabilmesi, bu iki unsurun en etkin şekilde kullanılmasına bağlıdır.

Rekabetçi olduğu kadar dinamik de olan “sanayi sektörü” doğal olarak “mesleki eğitim” ve “teknoloji” alanında gelişmeyi de teşvik eder / zorunlu kılar. Zira teknolojik gelişme, arzu edilen konuma ulaşmada anahtar rol oynamaktadır.

Zaten rekabetçi piyasa yapısı firmaları/kurumları; rekabetçi güçlerini sürekli olarak pazar koşullarına uyarlama yönünde de teşvik etmektedir. Konjonktür ise artık teknolojiyi sadece kullanan değil aynı zamanda onu geliştirip inisiyatif alabilen kurumların üstünlük sağladığı bir konuma gelmiştir.

“Mesleki Eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji”; etkin çalışan bir piyasa sistemi için temel oluşturan rekabet olgusu ile sosyal adalet ve ekonomik etkinlik sağlayan unsurlar arasında yer aldığı için “Türkiye’nin Stratejik Vizyonu 2023” Lokomotif Sektörleri arasına alınmıştır.

GENÇ İŞSİZLİĞİ VE MESLEKİ EĞİTİM

Gençlerimiz ülkemiz için her zaman en değerli insan kaynağımız olmuştur. Ancak “genç işsizliği” sorununun, genel işsizlik sebepleri dışında kendine özgü karakteristik özellikleri de söz konusudur. Bu Genç işsizliğimizin fazla olmasına birçok unsur yol açmaktadır.

Genç işsizliği konusu; nüfus artışına paralel genç nüfus sayımızın yüksek oluşu, yatırım yetersizliği ve mesleki eğitim - meslek edindirme koordinasyonsuzluğu gibi ülkemizin temel sorunlarıyla yakından alakalıdır. Sorunu büyüten etkenler arasında insan kaynağının iyi yönetilip planlanamaması, mesleki eğitim politikalarının olması gerektiği gibi işletilememesi ve işgücü niteliğindeki yetersizlik bulunmaktadır. Genç işsizliğindeki en önemli etkenlerden birisi de Yüksek Öğretimimizdeki planlama yanlışlıklarıdır. İlköğretim ve Ortaöğretimdeki Yöneltilme/Yönlendirme hataları da göz ardı edilmemelidir. Türkiye’nin GSMH artışına karşın ciddi boyutta yaşanan genç işsizliğinin temel nedeni, işletmelerin istihdam yaratmayan büyüme eğilimleri yani kapasite kullanımlarını yeni yatırımlar yapmadan artırmalarıdır. Göç ve kentleşme paralelindeki eğitimsel ve bölgesel dengesizlikler de işsizliği körüklemektedir. Ülkemizdeki yaşam boyu eğitim uygulamaları yetersiz kalmakta, mesleki ve teknik eğitim uygulamaları ise iş dünyasının gerektirdiği seviyede eleman yetiştirememektedir

Çağımızda insan kaynaklarının niteliği rekabetin odak noktası haline gelmiştir. Çin geçmiş 30 yılda eğitime ve mesleki eğitime yapmış olduğu yatırımların meyvelerini toplamaya başlamış ve dünya dengelerini değiştirecek bir potansiyel ülke olma yolunda hızla ilerlemektedir. Bir yandan eğitime ağırlık verilirken, beyin göçünü tersine çevirmenin yolları da araştırılmalıdır. En büyük doğal zenginliğimiz olan genç işgücümüz, sosyoekonomik bir sorun olmaktan çıkarılmalı, Türkiye genç ve dinamik nüfus gücünü, kalkınmada itici bir güce dönüştürmek için öncelikle onu ideal bir eğitimden geçirerek nitelikli işgücü haline getirmelidir. Bu doğrultuda Mesleki - teknik eğitim sayesinde genç işsizlerin istihdamı daha kolay hale gelecektir. İşsizliğin en büyük sosyoekonomik sorun olduğu ülkemizin geleceği için nitelikli ve üretken genç nesillerin önemi aşikârdır. Genç işsizliğine karşı istihdam artırma önceliğinde kapsamlı bir işgücü planlaması yapılmalı ve gerçekçi bir istihdam politikası ortaya konmalıdır.

SEKTÖREL MİSYON

Türkiye'nin lokomotif sektörlerinden olan "Mesleki Eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji"nin modern ve güçlü yapıda olması için küresel düzeyde rekabet gücümüzü artırmaya yönelik olarak;

- Eğitim ve teknolojik gelişmelere önem verilmeli; mesleki eğitim, sanayi ve yüksek teknoloji alanlarında yeni/yardımcı plan, program, strateji ve politikalar geliştirmeli
- Ekonomide lokomotif unsurun özel girişimcilik olduğu bilinciyle bilhassa yüksek teknolojiye yatırım yapan sanayicilere güvenli, sürdürülebilir ve yenilikçi çalışma ve rekabet ortamı tesis edilmeli
- İstihdama yönelik ulusal strateji ve politikalar oluşturularak uygulanmalı, yatırımlar artırılmalı, girişimcilik ve KOBİ'ler desteklenmeli
- İş Kur'un kurumsal kapasitesi ve bütçesi artırılmalı, meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimleri yoğunlaştırılmalı
- Vergi politikası istihdamı teşvik edici nitelikte olmalı, kayıt dışı ekonomi daraltılmalı
- Bilinçsiz nüfus artışı engellenmeli, orta ve yüksek öğretim imkanlarından yararlanamayan işsiz gençler için meslek edindirme ve beceri programları geliştirilmeli,
- Teknolojik gelişmelere paralel bir insan gücü planlaması ile eğitim - istihdam dengesindeki eğitim paradigmaları, örgün, çıraklık, yaygın, mesleki - teknik eğitim olarak modern bir yaklaşımla konjonktürel beklentilerle örtüşen ve birbirini bütünleyen şekilde baştan yapılandırılmalı
- Sendikalar, gençlerin, genç işçilerin, işsizlik, iş güvencesi, eğitimleri ve soysal (evlilik gibi) sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapmalı, gençlere yönelik çeşitli eğitim projeleri ulusal ve uluslararası düzeylerde yaygınlaştırılmalı
- Tüketici haklarının da korunmasına yönelik desteklerle, ileri teknolojiye ve yenilikçiliğe dayalı, yüksek katma değer sağlayan bir üretim kültürünün oluşmasına hizmet etmeli
- İleri teknolojiye yeni yatırımlar yönlendirilmeli ve teşvik etmeli
- Araştırma-geliştirme faaliyetleri teşvik edilmeli

Kendine yetmenin ötesinde, üretim skalasını niteliklerini artırıp genişleterek dış pazarlara açılmanın yanı sıra sadece teknoloji ile üreten değil teknolojiyi de üreten ve ihraç eden bir Türkiye hedefine ulaşılması esas alınmalıdır.

SEKTÖREL VİZYON

Çağdaş bir “Mesleki eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji” altyapısının tesisini öngören bu yaklaşımlar ile;

- Kamu yönetiminde inovasyon ve insani kalkınmayı esas alan
- En az bürokrasi ile kaliteli, etkili ve dinamik bir yapısı olan
- Toplumsal sorumluluk ve çevre duyarlılığı taşıyan
- Katılımcı yapısı ile öncü ve rehber rol üstlenen
- İhracat potansiyeline sahip
- Sürekli gelişim yaklaşımı ile yüksek teknolojileri uygulamakta ve geliştirmekte güçlük çekmeyen
- Teknolojik gelişmeler doğrultusunda kendini yenileme kabiliyeti bulunan
- İş birliklerine açık, sistem ve sonuç odaklı, şeffaf ve hesap verebilir olan

Girişimciliğe, yenilikçiliğe ve yüksek katma değerli yüksek teknoloji üretimine dayalı ekonomik yapısıyla, bölgesinin mal ve hizmet üretim üssü hâline gelen ve dünyanın en gelişmiş ülkelerinin arasında konumlanan bir Türkiye profili temel hedeftir. Bu profile Türkiye’yi taşıyacak en önemli referans “Mesleki Eğitim, Sanayi ve Yüksek Teknoloji”de dünyada ilk 10 ülke içerisinde girecek kurumsal/örgütsel yapıya ulaşmaktır.

HEDEF KİTLE

- T.C. Kalkınma Bakanlığı
- T.C. Ekonomi Bakanlığı
- T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı
- T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
- T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
- T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

DPT Devlet Planlama Teşkilatı
KOSGEB Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
Sanayi Ar-Ge Genel Müdürlüğü
TÜBİTAK Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
Gümrük Müsteşarlığı
TOBB Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
Organize Sanayi Bölgeleri
Serbest Bölgeler
Meslek Odaları
Ticaret Borsaları
Kalkınma Ajansları
Özel Sektör Kurumları
Üniversiteler
Eğitim Kurumları
Ticari Ataşelikler
Düşünce Kuruluşları
İlgili Sivil Toplum Kuruluşları
Sektörel ve Mesleki Birlikler
İl Özel İdareleri
Yerel Yönetimler
İlgi Duyan Tüm Kamuoyu

SEKTÖR BİLİM KURULU

Prof. Dr. Vural ALTIN, TASAM Y.K.Ü. (Yönetim Kurulu Üyesi)
Prof. Dr. Ahmet AYPAY, Osmangazi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Hasan SELÇUK, TASAM Y.K.Ü. | Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Görevlisi
Prof. Dr. Kamil YILMAZ, Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin TURAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Prof. Dr. Ayşen BAKİOĞLU, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Engin HALİLOĞLU, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü
Prof. Dr. Mansur İSMAİLOV, Gebze İleri Teknoloji Enstitüsü
Prof. Dr. M. Bahattin ACAT, Osmangazi Eğitim Fakültesi
Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR, Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Doç. Dr. Adnan BOYACI, Anadolu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Engin SELÇUK, TASAM Direktörü İ.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Görevlisi
Yrd. Doç. Dr. Osman Salih KADI, Fatih Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Cengiz ŞİMŞEK, Fatih Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. İ. Hakan KARATAŞ, Fatih Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Abdullah ÖZKAN, TASAM Y.K.Ü. | İ.Ü. İletişim Fakültesi Öğretim Görevlisi
Yrd. Doç. Dr. Münip BAŞ, İTÜ Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği
Yrd. Doç. Dr. Süleyman AVCI, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Yrd. Doç. Dr. Hanefi PARLAR, İstanbul Ticaret Üniversitesi Strateji Geliştirme Daire Başkanı
Dr. Necmi DAYDAY, TASAM Y.K.Ü.
Ali TÜNER, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Öğretim Görevlisi

Sektör Koordinasyon Ekibi

İhsan TOY, TASAM Yönetim Kurulu Üyesi, Proje Koordinatörü
Mehmet GÜLTEKİN, Uzman, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Murat KARASOY, Uzman, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Sinan ÖZDEMİR, Uzman, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Erdal KÜÇÜKOĞLU, Uzman, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü

TSV 2023 PROJESİ “STRATEJİK LOKOMOTİF SEKTÖRLER”

EYLEM / ÇALIŞMA PLANI (TASLAK)

Bilimsel Katılımlı Atölye Çalıştayı

Sektörel Kongre (Ulusal ve Uluslararası)

Akil Kişiler Kurulu Toplantıları

Sektörel Toplantılar (Bölgesel)

Ankara Toplantıları (Sektörel - Başkent Bürokrasi)

TV Programları Medya Konferansları

Karar Alıcı Organlara Brifing Toplantıları

Sektörel - Bölgesel Araştırma Alt Projeleri ve Raporları Hazırlanması

Sektörel Raporun Yayımlanması

Diğer Akademik Çalışmalar (Kitap, Makale, Tez v.b.)

Ana Belgenin Sürekli Güncellenerek Yayımlanması

İl Toplantıları (Sektörel Konsept - Valilerin Liderliğinde)

Taslak belgenin geliştirilmesi için görüş ve önerilerinizi tavsiye@tsv2023.org adresine iletebilirsiniz.